

Älvdalens Utbildningscentrum AB
info@alvdalen.com

2023-05-10

1 (19)

Dnr. SI 2022:11106

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Älvdalens Utbildningscentrum i Älvdalens
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Älvdalens Utbildningscentrum avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de ämnesplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Älvdalens Utbildningscentrum i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa bättre förutsättningar för lärarna att samverka samt försäkra sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla och implementera metoder för att ge eleverna större möjlighet att delta i kontinuerlig planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tydligare styra arbetet med likvärdig bedömning genom att ge lärarna förutsättningar för och säkerställa att de använder olika metoder för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **29 mars 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr. SI 2022:11106) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolans resultat avseende kunskaper och värden. Uppföljningen och utvärderingen fokuserar på helheten och omfattar resultat, undervisningens genomförande och de förutsättningar som ges lärarna. Utifrån analysen fattar rektorn beslut om utvecklingsåtgärder och om hur resurser ska fördelas för att bäst möta de behov som finns på skolan. Rektorns ledning och styrning av ett strategiskt jämställdhetsarbete är dock begränsad. Vidare leder och organiserar rektorn det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag, men lärarnas förutsättningar att samverka är något begränsade.

Rektorn följer upp, analyserar och utvecklar verksamheten systematiskt

Granskningen visar att rektorn har en god kännedom om nuläget på skolan genom att kunskapsresultat och värdegrundsresultat på olika sätt följs upp, såväl gemensamt för skolan som på program-, klass- och individnivå. Flera avstämningstillfällen finns genom regelbundna uppföljningar enligt ett årshjul för arbetet med skolledningens arbetsplan och arbetslagens kvalitetsplaner, samt uppföljningstillfällen i elevhälsoteamet och genom kartläggning av elever i år 1. Förutom Skolinspektionens skolenkät genomför skolan en egen elevenkät och en likabehandlingsenkät som ligger till grund för skolans värdegrundsarbete. Rektorn ser till att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen bland annat genom uppföljning av likabehandlingsenkäten och samtal med klasserna kring arbetsmiljön både på skolan och på arbetsplatsförlagt lärande (APL). Det framgår vidare att skolan har ett fungerande system för uppföljning av elevernas APL. Systemet anpassas efter programmens olika behov och förutsättningar och har som grund att lärarna förbereder eleverna för APL, genomför arbetsplatsbesök och har samtal med elev och handledare. Vidare framgår att rektorn följer upp

undervisningens genomförande främst genom samtal med elever och lärare samt genom enkäter. För närvarande gör rektorn inga observationer i klassrum, men en önskan finns från både lärare och rektorn att ett sådant arbete kommer igång.

Av granskningen framgår vidare att rektorn, utifrån den uppföljning som görs, analyserar avvikelser och beslutar om utvecklingsåtgärder. I analysarbetet deltar olika nivåer av medarbetare. De centrala målen för verksamheten är framtagna av rektorn utifrån en analys på generell nivå. Lärare beskriver i intervju att de gemensamma målen som skolan tagit fram är levande i programarbetslagen men att varje program också har egna mål utifrån programmets egna behov. Vid terminsstart analyserar varje programarbetslag kunskapsresultat och elevenkäten för sitt program och åtgärder tas fram och följs upp varje termin. Av inkommen dokumentation och i intervjuer med rektorn, elevhälsa och lärare framgår flera exempel på hur analyser ligger till grund för olika utvecklingsåtgärder och beslut om hur resurser ska fördelas. Rektorn har till exempel initierat ett arbete kring introduktion av nyanställda samt lektionsplanering, detta utifrån att många lärare kommer direkt från olika branscher och saknar pedagogisk erfarenhet och utbildning. Utifrån vetenskapen att många yrkeslärare saknar lärarbehörighet arbetar skolan strategiskt med att uppmuntra och ge lärarna stöttning i att gå Vidareutbildning av lärare (VAL). Införandet av duolärarskap i vissa ämnen är ett annat exempel på åtgärd som rektorn gjort utifrån en analys av resultat och signaler från både elever och lärare. Vidare ser rektorn till att skolan gör en grundlig prognos och kartläggning av elever i år 1 och fördelar personella resurser efter aktuella behov. Rektorn omfördelar även elevhälsans resurser och har tagit in en extra resurs i en klass samt en resurs till en specifik elev efter behov som uppkommit. Rektorn har vidare en god inblick i de förutsättningar som finns på skolan avseende lokaler och utrustning. Tillsammans med kostnadsansvariga på programmen analyseras vilka behov som finns och åtgärder görs både kortsiktigt och långsiktigt. Till exempel har fler simulatorer köpts in för att göra undervisningen effektivare och mer meningsfull för eleverna och leasade fordon har köpts loss för att säkra tillgången i framtiden.

Det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan

Granskningen visar att rektorn endast till viss del leder och styr ett jämställdhetsarbete som säkerställer att alla elever ges samma förutsättningar oberoende av könstillhörighet. Av granskningen framgår visserligen exempel på ett medvetet jämställdhetsarbete utifrån program eller några lärares undervisning, men det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på övergripande skolnivå som ger avtryck i verksamheten. Det framgår att lärare och rektorn är medvetna om skolans program, som traditionellt sett har övervägande andel manliga sökanden, men att andelen

kvinnor ökar på dessa program. Skolan har en dialog med branschen utifrån detta och rektorn lyfter exempelvis vikten av att inte göda macho-normen på skolans gymnasieprogram. Elevhälsans representanter säger i intervju att det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan, men att de tar upp det som behövs på olika program, exempelvis kring machokultur, jargong och hur lärare ibland tilltalar kvinnliga elever. Även rektorn uppger att man gör punktinsatser gentemot pedagogerna men däremot inget övergripande arbete. Rektorn uppger att resultat inte har följts upp och analyserats systematiskt uppdelat på kön, men att det kommer att göras från och med innevarande läsår. Rektorn har börjat med att göra en jämförelse av betygsnivåer över tid utifrån kön och där sett att betygsnivåerna är jämnt fördelade. Av inskickad dokumentation framgår att jämställdhetsfrågan kommer in i den årliga likabehandlingsdagen, men då som en av flera värdegrundsfrågor. Rektorn har uppmärksammat att skolans senaste likabehandlingsenkät indikerar att skolan behöver jobba med jämställdhetsaspekten, något som även Skolinspektionens skolenkät 2022 indikerar då 20 procent av eleverna i år 2 svarar att de "till viss del" eller "inte alls", tycker att lärarna behandlar alla elever lika oavsett könsidentitet. Rektorn uppger vidare att hen vill starta ett årshjul där jämställdhet ska vara ett tema och att elevhälsoarbetet även ska ta in kön som variabel i en analys av insatser, exempelvis av antal åtgärdsprogram och åtgärder.

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag men att lärarnas förutsättningar att samverka är något begränsade. Lärarna är organiserade i programarbetslag och regelbundna möten med styrd agenda genomförs såväl arbetslagsvis som i hela kollegiet. Rektorn uppger att karaktärsämneslärarna har möjlighet att samverka med varandra och i viss grad även lärare i gymnasiegemensamma ämnen, men att rektorn valt att prioritera olika. Exempelvis sitter lärare i matematik, engelska respektive svenska tillsammans för att underlätta samverkan inom ämnet och vissa lärare i samhällsorienterande ämnen likaså. I övriga ämnen ser rektorn en god effekt av att lärare i gymnasiegemensamma ämnen sitter i samma arbetsrum som yrkeslärare ute på programmet, exempelvis genom samverkande projekt mellan gymnasiegemensamt ämne och yrkesämne. Duo-lärarskapet inom vissa ämnen möjliggör också samverkan. Elevhälsans representanter uppger dock att det saknas tid och en plan för lärare att ha ett kollegialt lärande. Planeringsdagarna i början av läsåret är endast programvisa och räcker inte till. I intervjuer framkommer att lärare i gymnasiegemensamma ämnen till viss del saknar tid för att samverka med varandra. Även samverkan mellan de olika lärargrupperna beskrivs som sporadisk. Karaktärsämneslärare ger flera exempel på samverkan som

skedde förr mellan lärare i engelska, naturämnen, matematik, svenska och yrkesämnen, men som inte längre sker. Att elever från olika program slås samman i vissa kurser minskar möjligheten till infärgning, enligt lärare. I Skolinspektionens skolenkät 2022 svarar pedagogisk personal lägre än riket på frågan i vilken utsträckning det finns organisatoriska förutsättningar i skolan som främjar samverkan mellan lärarna. 32 procent svarar "i ganska liten utsträckning". Rektorn uppger i intervju att det behövs mer tid där alla lärare är tillgängliga och att tid kommer att frigöras nästa läsår där ingen har undervisning. Då kan lärarna mötas varje vecka med olika innehåll på mötestillfällena och rektorn planerar att leda detta arbete en gång per månad.

Av granskningen framgår att det sker ett kollegialt lärande på skolan men att rektorns uppföljning av effekterna är otydlig. Exempelvis har ett kollegialt arbete kring lektionsstruktur genomförts under ledning av en utsedd lärare, en lektionsram har arbetats fram och en förstelärare har arbetat med en modell för utvärdering med elever. Lärare uppger att för att se effekterna av detta arbete så pratar skolledningen om att de ska komma ut i undervisningen, men att besök inte görs. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att det kollegiala lärandet kring till exempel lektionsstruktur inte fullt ut ger avtryck i undervisningen och att andra goda exempel, som arbetet med utvärderingsmodeller, avstannat.

Av granskningen framgår vidare att skolans arbetssätt och förhållningssätt är tydliga och att det finns en planerad introduktion för obehöriga och nyanställda lärare. Gemensamma informationsmöten hålls regelbundet där förhållningssätt, roller och rutiner tydliggörs. Obehöriga och nyanställda lärare introduceras genom träffar där bland annat pedagoghandboken och mentorshandboken med rutiner och situationer samt hur man samverkar med elevhälsan, beskrivs. Under höstterminens personaldagar möter rektorn, specialpedagogen och elevhälsochefen dessa lärare för samtal om ledarskap i klassrummet och vad lektionsramen innebär. Alla obehöriga lärare får en mentor. Rektorn har initierat specifika möten för mentorerna till de obehöriga lärarna för att de ska dela erfarenheter och ge skolledningen återkoppling på vad som ska tas upp för nyanställda och för att förbättra rutinerna ytterligare framöver. Rektorn har även beslutat att återinföra den introduktionsträff för nyanställda som skolan genomförde innan pandemin.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa bättre förutsättningar för lärarna att samverka samt försäkra sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

Granskningen visar att lärarnas förutsättningar att kunna samverka med varandra är något begränsade, både inom sina respektive ämnen och mellan olika ämnen. Rektorn har redan uppmärksammat detta och planerar frigöra gemensam tid för att underlätta samverkan i olika konstellationer. Av granskningen framgår vidare att rektorn i begränsad omfattning följer upp att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser över de möjligheter lärarna har till samverkan idag. Utifrån kartläggningen kan rektorn bland annat genomföra de planerade åtgärderna med en regelbunden gemensam tid avsatt för samverkan, samt säkerställa att tiden är styrd och ledd utifrån de olika behov av samverkan som finns. Vidare rekommenderas att rektorn följer upp att det kollegiala arbetet ger avtryck i undervisningen, exempelvis genom lektionsbesök och samtal med fokus på arbetet med lektionsramen och utvärdering med eleverna. Detta för att kunna förbättra implementeringen av kollegiala arbeten som genomförs men också för att upprätthålla och inte tappa goda exempel på kollegialt arbete.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4 Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr22, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att undervisningen präglas av ett aktivt lärarstöd och är till stor del varierad och strukturerad. I undervisningen finns tydliga inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Lärarna har överlag höga förväntningar på eleverna och anpassar undervisningens innehåll till aktuell elevgrupp. Eleverna ges möjligheter att reflektera över sitt eget lärande men

det saknas varierade metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

Undervisningen är till stor del varierad och strukturerad

Granskningen visar att det finns en variation i arbetssätt och arbetsformer i undervisningen. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att det på de flesta lektionerna finns en balans mellan gemensamma genomgångar, samtal och diskussioner samt par-, grupp- och enskilt arbete. Under lektionerna används digitala läromedel och/eller simulatorer i stor utsträckning och teoretiskt och praktiskt arbete varvas. Lärare påtalar i intervju att skolan har långa lektionspass vilket kräver en planerad variation i undervisningen. Elever beskriver i intervju att de får arbeta med olika typer av uppgifter och aktiviteter men att det inte är lika mycket variation i vissa gymnasiegemensamma ämnen. Rektorn uppger i intervju att hen tar upp begreppet variation med hjälp av en skicklig lärare som visar kollegor och ger exempel. Man tar i dessa samtal upp på vilka sätt man kan utveckla variation och skolan erbjuder lärare att få stöd av specialpedagog i detta arbete. Beträffande det aktiva lärarstödet uttrycker elever att de får den hjälp de behöver av lärarna. Under de lektioner som Skolinspektionen observerade förekommer flera exempel på att lärarna stimulerar, handleder och stöttar eleverna i deras arbete, bland annat genom positiv feedback, en levande dialog och intresseväckande genomgångar.

Av granskningen framkommer att undervisningen till stor del är strukturerad med intresseväckande inledningar, sammanhang i genomgångar och ett logiskt flöde i uppgifterna. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att skolan har gemensamma strategier för en strukturerad undervisning genom att en lektionsram tagits fram och att lärarna använder sig av skolans digitala lärplattform för att tydliggöra för eleverna både innehåll och syfte med undervisningen. Det framgår dock av lektionsobservationer och intervjuer att det varierar mellan lärare hur väl man använder dessa strategier i undervisningen. Det är inte alltid tydliggjort för eleverna vad syftet är med olika arbetsmoment och den lektionsram som arbetats fram på skolan är inte synlig på alla lektioner. Under besökta lektioner observerades ett par genomtänkta avslut men det framgår av intervjuer att avslut på lektioner ibland sker abrupt och utan sammanfattande eller framåtsyftande inslag. Representant från elevhälsan uppger i intervju att ett arbete kring hur lärare ska strukturera en lektion har påbörjats men att det ännu inte är gemensamt. Det ser också väldigt olika ut hur man lägger upp material i den digitala lärplattformen. Rektorn uppger i intervju att många lärare använder lektionsramen, men inte alla. Rektorn har med frågor om lektionsramens användning på medarbetarsamtalen där rektorn påtalar nyttan med denna.

Eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen

Granskningen visar att undervisningen har tydliga inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära och att lärarna överlag har höga förväntningar på eleverna. Av såväl intervjuer som lektionsobservationer framgår att lärarna uppmuntrar och motiverar eleverna att jobba, lösa svårigheter och att utmana sig själva. Lärare beskriver i intervju att de för att motivera eleverna använder sig av exempelvis rollspel, roliga exempel, låter eleverna välja område, ger snabb feedback och lyfter fram det som eleven gjort bra. Under de observerade lektionerna förekommer flera inslag av verbal uppmuntran till eleverna och lärare som inspirerar och motiverar eleverna inför en ny uppgift genom att exempelvis berätta, illustrera med bilder och musik och ge förslag på olika strategier för uppgiften. Det framgår även att växlingen med att jobba i simulator och i verkligheten med olika moment är motiverande och stimulerande för eleverna.

Av granskningen framgår vidare att lärarna anpassar innehåll och arbetssätt till aktuell elevgrupp. Av lektionsobservationer och intervjuer framgår att lärarna arbetar med olika anpassningar såsom individuella instruktioner, upplästa texter, stödord på tavlan, illustrationer och arbete i små angränsande rum. För att utmana alla elever erbjuder lärarna eleverna att utveckla uppgifter, göra fördjupningsuppgifter eller andra uppgifter med större utmaningar. Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att elever kommer till skolan med väldigt olika förmågor i yrkesämnena, några har stora erfarenheter och andra inga alls. Lärarna genomför introduktionstester tidigt för att hitta elevens kunskapsnivå, fånga upp alla från grunden och låta elever möta en progression utifrån förmåga. Elever uppger att lärare anpassar väldigt bra, att man får bra stöd och hjälp och att det finns många olika uppgifter att göra med olika svårighetsgrad.

Elevernas deltagande i planering och utvärdering av undervisningen är begränsad

Granskningen visar att eleverna ges möjlighet att reflektera över och ta ansvar för sitt eget lärande. Av intervjuer framgår att eleverna får frågan om hur de lär sig bäst och att lärare ger olika strategier för hur man kan lösa en uppgift. Lärare uppger i intervju att de samtalar med eleverna och lär känna dem för att hitta passande strategier till var och en. En representant från elevhälsan arbetar också med lärandestrategier aktivt ute i elevgrupperna. Vidare framgår att lärare ställer öppna och reflekterande frågor, ger återkoppling till eleven under själva arbetet och genomför planerade eller spontana coachande samtal. Elever får också beskriva vad de lärt sig under dagen, antingen individuellt eller i mindre grupper. En mer systematisk reflektion gör eleverna inför varje utvecklingssamtal och i vissa fall på APL via en självbedömning. Flera

exempel på hur eleverna ges möjlighet att reflektera och ta ansvar observerades på både teoretiska och praktiska lektioner genom att lärare ställde öppna frågor och resonerade med elever, gav feedback under arbetets gång och reflekterade med den enskilda eleven kring utförande på bästa sätt, vägen dit och vilket arbetssätt som bäst lämpade sig.

Av granskningen framgår vidare att eleverna i begränsad utsträckning involveras i planering och utvärdering av undervisningen. En del metoder används men det beror på den enskilde läraren i vilken omfattning och med vilken regelbundenhet eleverna bjuds in att utvärdera och påverka undervisningen. Lärare uppger i intervju att kursutvärderingar ska göras men det är oklart om alla genomför dessa och också om en analys eller reflektion görs utifrån dessa utvärderingar. Några lärare uppger att de lämnar resultatet av utvärderingarna i slutet av kursen till rektorn. Det finns lärare som gör en utvärdering i mitten av kursen för att se hur eleverna uppfattar både läraren och kursens innehåll. Detta arbetssätt kommer utav en tidigare lärare som var skicklig på att utvärdera utbildningen och som arbetade kollegialt med några lärare utifrån det uppdraget. I och med att den läraren har slutat på skolan har arbetet dock avstannat. I intervju med elevhälsan framgår att eleverna får ge synpunkter på undervisningen genom en årlig elevenkät som innehåller några frågor om undervisningen, men representanterna känner inte till att det finns ett uttalat krav om att andra utvärderingar ska ske. Lärare påtalar att det många gånger sker en direkt utvärdering muntligt under lektioner. Av intervjuer framgår att eleverna i viss mån kan påverka ordningen i arbetet, när i tid det ska utföras samt vilket arbetssätt och redovisningssätt de ska använda. I Skolinspektionens skolenkät 2022 svarar 30 procent av eleverna att de "ganska lite" eller "väldigt lite/inte alls", får vara med och påverka hur de ska arbeta på lektionerna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla och implementera metoder för att ge eleverna större möjlighet att delta i kontinuerlig planering och utvärdering av undervisningen.

Granskningen visar att lärarna i större utsträckning kan ge eleverna möjlighet till inflytande och delaktighet genom att tillsammans med eleverna på ett mer systematiskt sätt planera och utvärdera undervisningen. Lärare gör olika vilket innebär att elevernas möjlighet att påverka är olika. För att elevers delaktighet och inflytande ska bli en realitet i skolan bör lärare involvera elever på ett konkret sätt i planeringen

och utvärderingen av undervisningens innehåll och arbetssätt. Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning visar att de lärare som involverar eleverna tidigt i sin planering lyckas bättre med att få eleverna att uppleva att de har inflytande.¹

Då det i den aktuella granskningen av Älvdalens Utbildningscentrum framkommer att eleverna i begränsad omfattning involveras i planering och utvärdering av undervisningen, rekommenderar Skolinspektionen rektorn att ge lärarna förutsättningar att tillsammans utveckla metoder för att löpande ge eleverna reellt inflytande över att planera och utvärdera undervisningen. Elever i gymnasieskolan kan bland annat göras delaktiga i planeringen av en hel kurs genom att under en lektion få läsa kursplanen och i grupper diskutera vad de ska lära sig. Utifrån det kan eleverna ge förslag på hur arbetet ska bedrivas, som läraren sedan planerar utifrån. Elever kan också göras delaktiga vid planering av enstaka lektioner, genom att det är elevernas funderingar och reflektioner i de problemställningar som behandlas, som påverkar lektionens innehåll. Skolinspektionen rekommenderar också att skolan prövar nya sätt beträffande utvärdering av undervisningen och implementerar dessa i verksamheten. Genom att med olika metoder låta eleverna regelbundet uttrycka sina åsikter om undervisningens upplägg och genomförande, kan lärare få underlag för att utveckla undervisningen. Detta kan enligt Skolinspektionen bidra till att utveckla kvaliteten på undervisningen och att elevernas förmåga att utöva inflytande och ta ansvar stärks. Rektorn kan som en del i arbetet se till att återuppta det kollegiala lärandet kring utvärdering med elever, som en tidigare lärare ledde.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1

Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att det finns ett samlat arbete på skolan med att skapa studiero och att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla en lugn miljö. Det finns också ett gemensamt arbete för att skapa

¹ Skolinspektionen (2018) Tematisk kvalitetsgranskning: Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen, s. 41f.

trygghet på skolan, vilket bland annat innebär att åtgärder vidtas för att öka tryggheten utifrån regelbunden kartläggning av elevernas upplevelser.

Skolan bedriver ett samlat arbete med att skapa studiero

Granskningen visar att det finns ett gemensamt förebyggande arbete för att skapa studiero och att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla en lugn miljö. Skolan har genomgående relativt små grupper, hög lärartäthet och arbetar med duo-lärarskap, vilket i kombination med lärarnas relationsskapande arbete ger goda förutsättningar för att skapa studiero. I intervjuer och inskickad dokumentation beskrivs ett förebyggande arbete med gemensamma strategier kring till exempel ordningsregler och lektionsstruktur. Ett förebyggande arbete görs genom att all personal gemensamt lägger fokus på trygghet och studiero i början av varje läsår genom att utifrån en struktur från skolledningen gå igenom med alla klasser vikten av likabehandling, lektionsram och ordningsregler. Ordningsregler och de arbetsmiljökontrakt som några lärare arbetar med, kopplas till APL och yrkesrollen, exempelvis genom att vikten av att vara i tid och med rätt utrustning, tydliggörs. Vidare framgår att vid uppkomna situationer av sämre studiero vidtar personalen och skolledningen snabba åtgärder. Rektorn uppger att om det blir oroligt i en klass samlas ansvariga så snabbt det går till klasskonferens där alla undervisande lärare lyfter fram både vad som fungerar och vad som inte går bra. Vid ett tillfälle upptäcktes att lektionsramen inte användes av alla lärare och att mobiltelefonerna inte samlades in, när det styrdes upp blev studieron bättre. Elevhälsans representanter beskriver också att insatser i specifika klasser görs och att man därefter återkommande följer upp med arbetslaget hur det går. Det framgår också av granskningen att elevernas upplevelse av studiero kartläggs regelbundet via enkäter, samtal, klasskonferenser och klassråd. I Skolinspektionens skolenkät från 2022 skattar eleverna studieron högre än medelvärdet för jämförbara skolor. På de observerade lektionerna var det genomgående god studiero även om regler kring till exempel mobiltelefoner och lektionsram inte var fullt ut implementerade. Det fanns en dynamik i grupperna som alternerade mellan olika stationer samt ett lugn på lektionerna.

Skolan bedriver ett medvetet arbete för att skapa trygghet

Granskningen visar att personalen på skolan har ett gemensamt förhållningssätt och bedriver ett medvetet arbete med att skapa trygghet för eleverna. Av inskickad dokumentation och i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer en gemensam bild av ett väl fungerande trygghetsarbete på skolan där fokus ligger på förebyggande relationsskapande arbete. Redan innan eleverna börjar på skolan startar arbetet genom att skolan samlar in information om vilka elever som börjar på skolan

och vad de behöver. Under introduktionsveckan i år 1 läggs sen grunden till tryggheten. Skolan har riksintag vilket innebär att elever från ett stort antal kommuner går på skolan och många av dem bor på skolans internat. En stor del av det trygghetsskapande arbetet läggs därför på att ha bovärdar och fritidsgrupp som planerar och genomför många aktiviteter. Detta för att skapa sammanhållning över programgränserna. En annan förebyggande insats är att rektorn går in i varje klass och tydliggör skolans åtgärdsstrappa och beskriver olika konsekvenser för eleverna. Framgångsfaktorer i trygghetsarbetet som lyfts i flera intervjuer är skolans storlek, personaltätheten, det relationsskapande arbetssättet och att lärare, elevhälsa och skolläda finns bland eleverna och tar tag i uppkomna situationer direkt. Att elever och vuxna blandas på skolan är, enligt elevhälsan, en uttalad strategi för att motverka kränkningar och otrygghet. Exempelvis både fikar och äter elever och lärare tillsammans och elever uppger i intervju att lärarna finns nära, att eleverna kan prata med dem om allt och att de har mycket tid tillsammans. Elever och lärare lyfter i intervjuer också säkerhetsarbetet i yrket och de praktiska momenten på skolan såväl som på APL, som viktigt för elevernas trygghet. Elevernas upplevelse av trygghet kartläggs regelbundet och åtgärder sätts in snabbt. I de senaste mätningarna skattar eleverna på skolan tryggheten högt.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 22-25 a §§ skollagen

8 kap. 2-3 och 3 f §§ gymnasieförordningen

Gy11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn till viss del analyserar eventuella skillnader i betyg i olika ämnen och årskurser samt för en diskussion med lärarna utifrån dessa analyser. Vidare ser rektorn i begränsad omfattning till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra bedömningar och sätta betyg samt har förutsättningar att samverka i syfte att göra likvärdiga bedömningar.

Rektorns uppföljning och analys av eventuella avvikelser i betygssättningen är begränsad

Granskningen visar att rektorn till viss del följer upp och analyserar eventuella avvikelser och skillnader i lärarnas betygssättning i syfte att ta reda på om dessa är motiverade eller inte ur ett likvärdighetsperspektiv. I uppföljningen ser rektorn ett program som sticker ut rent resultatmässigt. Där kommer elever in med höga meritvärden och behåller höga nivåer genom sin utbildning. I andra program är elever mer inställda på vad som behövs för att nå betyget E och inte så mycket mera. Rektorn följer även upp resultat på nationella prov kopplat till slutbetyg på kursen och för diskussioner med lärare om skillnaderna är stora. I sina analyser har rektorn inte kunnat se att några avvikelser har att göra med lärares sätt att bedöma, utan skillnaderna är mer kopplade till hur undervisningen bedrivs och elevernas motivation. Rektorn uppger dock att ett arbetssätt behöver utvecklas kring analyser av betygssättning och att rektorn kommer att analysera betyg som sätts av olika lärare i samma kurs samt betyg som sätts av samma lärare i en kurs på flera olika program. Lärare uppger i intervju att rektorn litar på lärarna gällande betygssättningen men att de har samtal med rektorn om elever som fått F, om nationella provens resultat skiljer sig från satta betyg samt när det är stor skillnad i betyg i kurs 1 och 2 i samma ämne.

Lärarnas metoder för att för att öka likvärdigheten i bedömningar och betyg varierar

Granskningen visar att rektorn skapar vissa förutsättningar för lärare att samarbeta kring bedömning och betygssättning i syfte att uppnå ökad likvärdighet men att arbetet med likvärdig bedömning inte är styrt och att lärarnas metoder skiljer sig åt beroende på lärare och ämne. Lärare ger exempel på att prov avidentifieras ibland, att de arbetar med matriser och Skolverkets bedömningsstöd, att diskussioner förs med obehöriga lärare kring bedömning och att flera lärare som undervisar olika delar av samma kurs sambedömer under den betygssättande lärarens ledning. Lärare beskriver dock att det inte finns tid för träffar med lärare från andra skolor, att det saknas förutsättningar för att systematiskt sambedöma på skolan och att lärare önskar få mer tid till bedömning tillsammans. Lärare uppger vidare att nyanställda får en genomgång kring hur man kan tänka kring betygs-kriterier, men att alla borde få det, även de som arbetat länge. Rektorn uppger i intervju att det finns förutsättningar för att kvalitetssäkra med andra lärare genom att man kan diskutera värdeorden även om kurserna inte är desamma, till exempel orden "grundläggande" och "nyanserat". Rektorn säger samtidigt att den avsatta och styrda tiden är mest betygskonferenser men att vissa grupper träffas spontant i bedömningsfrågor. Rektorn uppger vidare att det saknas ett skolövergripande riktat arbete kring betyg och bedömning, arbetet sker istället i mindre grupper och i olika grad under rektorns ledning. I Skolinspektionens

skolenkät 2022 svarar pedagogisk personal betydligt lägre än riket på frågan i vilken utsträckning det bedrivs ett arbete i skolan för att säkerställa att bedömningar och betyg är likvärdiga.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tydligare styra arbetet med likvärdig bedömning genom att ge lärarna förutsättningar för och säkerställa att de använder olika metoder för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Granskningen visar att arbetet med likvärdig bedömning och betygssättning är begränsat och skiljer sig åt beroende på lärare och ämne. Förutsättningar för samverkan inom skolenheten ser olika ut för olika lärare och samarbete med andra skolenheter kring bedömningsfrågor saknas.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att se över de förutsättningar lärarna har för att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning och vilka metoder de använder för detta arbete. Utifrån kartläggningen bör rektorn styra ett mer skolövergripande arbete där alla lärare får förutsättningar att tillsammans med andra lärare diskutera bedömning och betygssättning och metoder de kan använda sig av i sitt arbete. Vidare rekommenderas att rektorn verkar för att bedömningsfrågor tas upp i redan existerande samverkansformer samt i nya forum för att stötta lärargrupper och verka för en ökad samsyn bland lärarna.

På Skolinspektionens vägnar

Indra Kullenberg
Beslutsfattare

Eva Lindgren
Föredragande

I handläggningen av ärendet har även utredare Åke Isaksson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i betygssättningen? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 28 och 29 mars 2023. Digital intervju med rektor genomfördes den 31 mars 2023. Besöket och intervjuerna genomfördes av Eva Lindgren och Åke Isaksson.

Älvdalens Utbildningscentrum är en gymnasieskola belägen i Älvdalens kommun. Huvudman för skolan är Älvdalens Utbildningscentrum AB. Verksamheten omfattar bygg- och anläggningsprogrammet, fordon- och transportprogrammet, naturbruksprogrammet samt två introduktionsprogram. Vid tiden för granskningen går 348 elever på skolan.